

Hitlers hotel ved Østersøen genoplives

Nazisterne byggede det enorme hotel KdF Seebad på 4,5 kilometer langs stranden på øen Rügen, men nåede aldrig at feriere her på grund af Anden Verdenskrig. Nu flokkes tyskere om de nyrenoverede lejligheder.

NAZIARKITEKTUR

Langs med stranden spadserer tyskere i fornuftigt tøj, der skal beskytte mod de heftige vindstød. Mange af de vandrende medbringer farvestrålende brochurer, og lovrisinger svæver i blæsten, »vidunderlig udsigt«, »børnene vil nyde det«, »der er også plads til et gæsteværelse, så dine forældre kan komme på besøg«, og »har du set, at der også er parkeringsplads til cykler«. Søndagens samtaler langs Østersøen handler om boligindretning og store planer.

»Jeg havde aldrig drømt om at flytte ind i noget, nazisterne byggede til sig selv. Det lyder jo snarere som et mareridt. Men nu er det slet ikke usandsynligt, at vi køber en lejlighed her. Beliggenheden fås vel ikke meget bedre«, siger Horst Weiner.

Sammen med sin kone, Ursula, kigger pensionisten fra Potsdam uden for Berlin på den grå betonklods, der adskiller os fra Østersøens bølger. 4,5 kilometer strækker det, der var tænkt som verdens uden sammenligning største hotel ved navn KdF Seebad Rügen, sig langs stranden. En megalomansk drøm af et nazistisk ferieparadis, udtænkt af Adolf Hitler selv, opført i årene på vej mod den totale krig – fra 1936 til 1939.

Dengang kom Anden Verdenskrig i vejen for fejringen af lyse sommernætter med nazistiske parader på den enorme festplads, som ellers var tegnet ind i projektet her i bugten på Rügens østkyst. Siden har kolossen på stranden ligget hen som en linje af livløse spøgelseshuse. Først nu, 70 år efter afslutningen af Anden Verdenskrig, er der flyttet mennesker ind i nogle af de i alt 10.000 lejligheder. Flertallet af dem er ved at blive renoveret og solgt som ferieboliger eller ganske almindelige lejligheder.

Direktøren i et af de tre entreprenørfirmaer, som deler opgaven med at restaurere og sælge de gråtonede blokke, Axel Be-

ring, har en god forretning kørende her.

»Det er en stor succes. Salget af lejligheder går over al forventning. Årsagen er selvfølgelig først og fremmest beliggenheden. Ingen andre steder i Tyskland vil du kunne købe så mange nyistandsatte lejligheder bogstaveligt talt på stranden. Naturreguleringen forhindrer nybyggeri, men ikke, at man renoverer gamle huse som disse. Dertil kommer historien, som også fascinerer mange af de nye tilflyttere«, siger Axel Bering.

Ambitionerne var lige så endeløse som horisonten, da Adolf Hitler fik ideen til sit nazistiske ferieparadis ved Østersøen. Her skulle det nazistiske idealmenneske slappe af, samle kræfter til at indgå i våbenproduktionen eller til som soldat at blive sendt tilbage til slagmarken. Her skulle op til 20.000 ferierende repræsentanter for herrefolket fremavle nye overmennesker i den friske havluft, kun afbrudt af de paroler, der skulle strømme fra højtalerne i væggene.

Kraft gennem glæde

Hotellet bestod af otte blokke på hver en halv kilometers længde, og med i pakken var en festhal med plads til alle 20.000 feriegæster, to kajer, hvor store luksurlinere kunne lægge til, swimmingpools med kunstige bølger, butikker, en skole, et hospital, eget kraftværk og solarier med sollys fra ultramoderne infrarøde lamper. Alt sammen styret af 2.000 ansatte.

Tegningerne udførte arkitekten Clemens Klotz under overvågning af både Hitler og hans hofarkitekt, Albert Speer, mens den nazistiske fritidsorganisation Kraft durch Freude (styrke gennem glæde) var bygherre. Organisationen, der skulle sørge for at få turismen til at blomstre i Det Tredje Rige og holde herrefolket sundt, satte 9.000 bygningsarbejdere på opgaven i 1936. Tre år efter var de lange bygninger færdige i deres rå format i det, der nu blot skulle raffineres op af fremstillet som det ubegribeligt store KdF (Kraft durch Freude) Seebad ved landsbyen Pro-

ra. Men nogenlunde samtidig begyndte Anden Verdenskrig og lagde beslag på al fokus i Det Tredje Rige.

»Derfor står Prora, som hele hotellet også kaldes, i dag tilbage som et eksempel på nazisternes ideologi og storhedsvanvid, opført i mursten og beton. Et på alle måder enestående mindesmærke«, siger Katja Lucke.

Hun er leder af Dokumentationszentrum Prora, det ene af de to museer, der befinder sig i kolossen på stranden. I hvert fald lidt endnu, for står det til de private entreprenører, som i 2004 købte stort set alle bygningerne af den tyske stat, skal museerne lukkes – medmindre de kan betale en voldsomt stigende leje.

»De seneste års udvikling, hvor nynazister hænger Tyskland med angreb på for eksempel asylcentre, viser, at der er grund til at minde om, hvad nazismen var og stod for. Her er et af de mest signifikante efterladenskaber fra deres storhedstid. Det her er grotesk storhedsvanvid i fuld udfoldelse, og man kan stadig fornemme den enorme manipulation, nazismen var baseret på. Alene tanken om, at man skulle stuve så mange mennesker sammen, som kunne nyde 'deres egen ferie', er jo udtryk for manipulation af højeste klasse«, mener Katja Lucke. Efter en lille tæ-

► PRORA

► FERICENTER PÅ RÜGEN

Oprindeligt KdF Seebad Prora, kæmpehotel med plads til 20.000 feriegæster, efter Adolf Hitlers ide. **Tanken var**, at alle 10.000 værelser skulle have havudsigt, så toiletter og lange korridorer var på bygningernes anden side. **Alle værelser** har standardmålet 2,5 gange 5 meter. På grund af Anden Verdenskrig blev hotellet aldrig færdigt. **Efter krigen** brugte hæren i det daværende DDR bygningerne som kaserne, men efter Tysklands genforening i 1990 stod de tomme. **I 2004 købte** tre private konsortier de otte blokke i Prora af den tyske stat.

POLITIKEN PÅ RUGEN

ERIK JENSEN, EUROPAKORRESPONDENT

LASSE KOFOD, FOTO

kepause tilføjer hun med et stille smil:

»Det er jo en smule komisk, at man nu er ved at renovere det med en tilsvarende stor boligmaskine, som man brugte dengang til at bygge det. Nu skaber man kolossen om til dyre lejligheder og ferieboliger, men det forekommer meget ukritisk at købe her. Vi må alle indgå kompromiser – men at tage på ferie her i samlet flok, sådan som Adolf Hitler i sin tid så for sig? Lige frem smukt er det altså ikke«.

Store skattefordele

Udenfor i den friske vind træder mange skilte frem mellem de otte blokke, der nu er delvist renoveret. De spøgelseshuse, som står tilbage i rå form, ligner snarere hemmelige kontorer i et suspekt ministerium fra en gammel gyserfilm. De nyrenoverede bygninger tager sig ud som en nyrig charterdirektors vådeste drøm af et overdimensioneret hotel, direkte på stranden.

Ordvalget på skiltene for 'Neues Prora' synes at bringe en nazistisk terminologi op til nutiden, formentlig helt ufrivilligt. 'Til alle, der kan forestille sig noget stort', 'Her står Proras nye flagskib', 'Udenpå et mindesmærke, indenfor komplet ny komfort', lyder tre af skiltene, som de mange tyskere på søndagsudflugt ser. Flere af dem besøger også modeller af færdige lejligheder i en af blokkene og i et ejendomsmæglerkontor i en skurvogn. Her kan de få at vide, hvordan man kan trække store dele af sin investering i det, der anses for en del af den tyske kulturarv, fra i skat, hvis man køber ejendom i Prora.

»Salget går forrygende. Der er store skattefordele ved at investere i et mindesmærke og være med til at holde det leven-

de. Her gives gode fradrag. Nå, De er fra Danmark, ja, det var jo ærgerligt; for udlændinge er der ingen fordele«, siger en af mæglerne til mig, hvorpå han straks mister interessen og går videre til et ægtepar, der nærmest sniger sig ind på kontoret. Trods skattefordelen er der åbenbart noget skamfuldt for nogle ved at overveje en investering i den nazistiske fortid.

Pølseboden, issælgeren og de få cafeer langs betonhusene har ikke desto mindre gang i et forrygende søndagsalg. Foran det diskotek, som i årevis har lokket turistens unge feriegæster, ligger der stadig tomme flasker fra nattens fest. Men for fru Heuer og hendes næsten voksne datter fra Dresden er besøget slut.

»Vi var sendt ud af resten af familien for at vurdere, om det her er noget for os, men det er det ikke. Der er godt nok ikke så lavt til loftet i lejlighederne, som jeg havde hørt. Men helt ærligt synes jeg, at her er klamt. At holde ferie med så mange mennesker i en gammel nazirede er ikke lige min idé om en god sommer«, siger hun og sætter kurs mod bilen.

Alene tanken om, at man skulle stuve så mange mennesker sammen, som kunne nyde 'deres egen ferie', er jo udtryk for manipulation af højeste klasse

Katja Lucke, museumsleder

renoveres, forstår, at mange har en modvilje mod stedet på grund af den brune fortid.

»Den kan vi ikke løbe fra, og vi overvejede det nøje, før vi investerede de mange penge i stedet. Hvis modstanden var for stor, ville vi tabe alt. Men sådan er det ikke gået. Nazisterne opfandt jo også Folkevognen, men indtil for nylig i hvert fald har Volkswagen klaret sig fint alligevel. De byggede også Det Olympiske Stadion i Berlin, hvor man stadig spiller fodbold. Så hvorfor ikke her?«, som han siger.

Uden for blok 3 står en overmalet og delvis ødelagt trehjulet cykel, nogle halv-

KOLOs. Nazismens lange feriehotel på Rügen kom aldrig i brug, men de tomme bygninger står tæt på stranden og bliver nu sat i stand til salg som attraktive ferielejligheder.

færdige eller halvt ødelagte skulpturer ligger i græsset, og indenfor i en slags galleri lyder en glad skotsk stemme. Det er bare at gå igennem den åbne dør.

»Nå, du kommer fra pressen, så lad mig se, om jeg kan få fat i 'Maestro'«, siger skotten, som hedder Tom. 'Maestro' viser sig at være kunstneren Klaus Böllhoff, som Tom leder mig op til.

Første nat alene

Sammen går vi ind i en af de gamle blokke og op ad en betontrappe, der er delvis spærret af udbombede møbler og gammelt skrot. På 1. sal har Klaus Böllhoff boet og haft atelier i 15 år. Men nu er han ved at flytte ud, sagt op af de nye ejere.

»Vi var en gruppe kunstnere, der så muligheden for at ændre en del af det her mærkelige sted til et spændende forum for vores arbejde. Vi flyttede ind, ja, besatte nærmest husene. Der var ikke andre end nogle gamle soldater dengang. Min første nat her – jeg var helt alene – var meget underlig, og jeg sov ikke meget. Men jeg har aldrig oplevet noget slemt og tror ikke, at der er en ond ånd i Prora. Faktisk kalder jeg det *Proradies*, så dejligt er her«, siger Klaus Böllhoff.

På dage efter mit besøg flyttede han og hele samlingen af farvestrålende kaleidoskopiske malerier i trekanter og firkanter ud af Prora. Eventyret er slut, og afskeden var vemodig:

»Det er et inspirerende sted. De bizarre spøgelsesbygninger, lyset og havet udgør en unik kombination. Jeg tror da også, at der bliver kedeligere uden os kunstnere. De nye beboere går i hvert fald rundt og siger, at det er ærgerligt, at vi skal ud«, siger han og pulser med et svend grin på den hjemmerullede cigarett.

»Men nu er det slut. Hitler vandt og får det hele, som han ville have det: en hel masse ens mennesker, der skal holde ferie i ens lejligheder over flere kilometer. En ensrettet feriegæstet. Det er absurd at tænke på, men til sidst vandt nazisterne«.

erik.jensen@pol.dk